

РАДА

газета політична, економічна і літературна
ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ
Рік третій.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
біля Золотих воріт.
Телефон редакції 1458.
Телефон Друкарні 1069.

Умови передплати на р. 1909.

на рік	на 6 міс.	на 3 міс.	на 1 міс.	на 1 тиж.	на 1 дн.	на 1 год.	на 1 кв.	на 1 трим.	на 1 півр.	на 1 рік
6	5	4	3	2	1	2	3	4	5	6

Период, на рік можна виплачувати частками: в 2
строки: на 1 дн. 3 карб. і на 1 стр. 3 карб., в 3 стр.
на 1 дн. 2 карб., на 1 стр. 2 карб. і на 1 стр. 2 карб.,
або по 1 карб. на протяж. перш. шести місяців.
За гравію: на рік 11 карб., на шпорок 6 карб.
50 к., на 3 міс. 2 карб. 75 к., на 1 міс. 1 карб.

Передплата приймається тільки з 1-го
числа кожного місяця.
За зміну адреси 30 коп.

Автори рукописів повинні подати свої
привітні і адресу. Редакція може скорочувати
і змінити статі; більші статі, до друку неог-
дні, переходять у редакцію 3 місяці і ви-
силаються авторам їх коштом, а дрібні замітки
я дописи одразу знищуються.

Рукописи, на яких не зазначені умови
друку, вважаються безплатними.

Умови друкування оповісток:

За рядок петіту попередю тексту або в,
його місце платиться: за перший раз 40 коп.,
за другий 20 коп.

За рядок петіту після тексту: за перший раз
20 коп., за другий—10 коп. Хто шукає заробітку,
платить за оповістку в 3 рядки 10 коп.
за раз

Приймається передплата на рік 1909

на українську

політичну, економічну і літературну газету
(р/в видання четвертий)

РАДА,

яка виходить у Києві щодня, окрім понеділків і днів після свят, украї-
нською мовою по програмі звичайних великих політичних газет.

Напрямок газети непартійний демократично-поступовий

Особливу увагу РАДА звертає на місцеве життя провінції.

Власні кореспонденти в столицях і по всіх значніших містах України

РАДА має в Державній Думі і Державній Раді кореспондентів

На рік 6 карб. 3 1-го Январа розмір газети поширюється

Передплатники, які виплачують всі гроші (6 р.) за
рік чи одразу, чи в розсрок, можуть одібрати, до-
плативши 2 карб.

3 додатком 8 карб. ДОДАТОК:

М. Аркас: Історія України-Русі

на велевому папері, багато ілюстрована (210 малюнків і пор-
третів, 9 карт у фарбах, 4 родоводи), в розкішній оправі з англійсь-
кого коленкору оздобленій золотом. Книжка ця коштує з оправою
і пересилкою в окремому продажу 4 р. 75 коп.

Умови передплати у заголовку.

Пробні числа надсилаються даром.

Адреса редакції і головної контори: у Києві, Велика-Підвальна вул.,
д. 6, біля Золотих Воріт.

ТЕЛЕФОН 1458.

Редактор М. Павловський. Видавець С. Чикаленко.

482-17

Театр СОЛОВЦОВЪ

СВЯТОЧНИЙ РЕПЕРТУАР.

(З 26-го декабря р. 1908 по 7-е янв. 1909 р.)

В п'ятницю, 26-го дек., вранці—**Много шума изъ пустынь**,
ком. Шекспіра, в 17 картинах. Вечером—**Дни нашей жизни** (Любовь
студента), Леонида Андреева, др. на 4 д. В суботу, 27-го дек., вранці—
За монастырской стѣной, др. на 5 д. Вечером—**Сполсехи**
(Жизнь достанеть), Тихонова, ком. на 4 д. В неділю, 28-го дек., вранці—
Царь Дмитрій Самозванецъ, А. Суворина, на 5 д. і 7 карт.
Вечером—**Горе отъ ума**, ком. на 4 д. Грібєдова, повна нова обста-
новка. Вечером в понеділок, 29-го дек., в 2-й раз, А. Купріна **Поеди-
нокъ**, на 5 д. Ціни місц. звичайні. Для д.д. підписників "Кіевск. Вѣсти"
зменшені. В вівторок, 30-го дек.,—**Дама съ камелиями**. В середу,
31-го дек.,—**Орленокъ**. 1-я і 2-я гастроль **Сари Бернар**. Біле-
ти всі продані. В четверг, 1-го январа, вранці по заг-доступним цінам—
Дни нашей жизни (Любовь студента), Леонида Андреева, др. на 4 д.
Вечером буде оголошено окремо. В п'ятницю, 2-го январа, Дитя-
чий спектакль—**Котъ въ сапогахъ**. Вечером буде оголоше-
но окремо. В суботу, 3-го январа, беніфеіс **Н. А. Степано-
ва** в 1-й раз: 1) Леонид Андреев **Любовь къ Ближнему** (Жарт).
2) Пінєро **Приключеніе въ участіи**, ком. Ціни місцям беніфеісні.
В неділю, 4-го янв., **Новарство и любовь**, трагедія Шіллєра, на
5 д. і 8 кар. Вечером—**Madame Sans gene**, комедія, на 4 д. Сарду.
В понед., 5-го январа, **Вистави не буде**. В вівтор., 6-го янв., вранці
спектакль-лекція, 1) Мольєра ком. на 2 д. **Продѣлки Скапєна**. 2)
Гоголя к. на 3 д. **Женитьба**. Вечером—**Дни нашей жизни** (Лю-
бовь студента), Леонида Андреева, драма на 4 д.
на вранцішні вистави значно зменш. на вечерні зви-
чайні. **ПОЧАТОК** вран. вистав. в 12 г. дня. Ве-
чірніх вистав в 8 г. веч.

Ціни місцям

продаж білетів 21 і 22-го декабря, В КАСАХ ТЕАТРУ,

в другі дні в звич. часі, на Хрещатику в магазині Ер. Коген.

Українетво і антиємітизм.

Єврейське питання за останні часи зро-
билося трохі чи не осередком усієї уваги
української преси Росії. Недурно єврейсь-
ку справу звуть болочним питанням на-
шого життя: щось болує, нервово-хвороб-
ливе помічається в самих тонах, в якому ве-
деться її обговорення, в тому роздрато-
ванні, з яким представники різних погля-
дів на єврейство, кидаються на своїх лі-
тературних опонентів; маємо таке вражіння,
ніби люде довго мовчали,—з примусу, чи
з ніяковости, і коли болоче питання таки
виплило на верх, то вони аж захлипу-
ються, хапаючись виложити свої думки,
своє обурення, свої симпатії та антипатії.
Стая або просто репліка одного органу
підхлюпувалась другим, і—дівана річ—сі-
пались палкі, хоробливі вигукі обурення,
і не по суті справи, а на адресу особи
автора; полеміка сходила з поля обміну
поглядів і переходила в якийсь лайливий
турнір ображених осіб. Та безперечно ні
одна статя не викликала такого галасу, та-
кого вистуху страстей, як статя д. Нємо
під заголовком "Чим нам користні жида",
друкована у "Рідному Краї". Респочи-
наючи її друкування, редакція "Р. Кр."
зазначила од себе, що, на її думку, "єв-
рейське питання таке широке, що може
бути вирішене лише всестороннім розгля-
дом справи" і через те вона гадає, що
думки та уваги д. Нємо мають своє зна-
чення. Але не встигла ця статя скінчитись
друком, як проти неї поспішали протести
й обурення, і хоча досі ніхто не вдавля
хоча б у самий поверховий розгляд її
місту, не познайомив з нею читачів ін-
ших українських часописів, але в пресі
та серед громадянства пішов гомін про
"українське чорноствєство". Наша редак-
ція обияла дати оцінку статі д. Нємо тоді,
як її буде видруковано цілком. Поголоски
про "чорноствєтну течію" в українстві,
про український антиємітизм здаються нам
дуже вже прибільшеними. Безперечно, що
існують одиниці серед свідомого украї-
нства, які любов до своєї національности,
якось сполучають з ворожнєчою до дру-
гих націй, особливо до єврейства. Але
поки-що це тільки одиниці, і на обовязку
поступової української преси лежить ви-
яснити шкідливий вплив цієї ворожнєчі та
неможливості сполучити її з ідеєю посту-
пово-демократичного українства. Д-ій Нємо
не перший уже висловляє ворожі єврейсь-
кому народої думки, він має поперед-
ника хоча б в особі д. Демченка, бро-
шуру котрого було стрінуту в українській
пресі рішучим осудом.

народом, котрі найбільшим тягарем ляга-
ють як раз на найбідніші його класи. Хто
читав українські часописи за 1906 рік, в
часі самих диких вибухів людожерного
антиємітизму, той ясно собі представляє
відносини українського громадянства до
єврейства. Коли в цьому році в украї-
нській пресі (і власне починаючи з нашої
газети) вини-ло обговорення єврейського
питання, то тут малося на увазі відношен-
ня єврейського громадянства до украї-
нського руху, себ-то взаємини єврейства й
українства на національному полі. Някої
ворожнєчі до єврейського народу тут не
було і не могло бути. Не кажучи вже за
те, що наші політичні та соціально-еконо-
мічні погляди не дають місця ворогування
до робочих народних мас, особливо ще
пригнічених національно, саму боротьбу з
єврейським громадянством, як би вона по-
чалась в сфері національних стосунків, ми
вважали б можливою для себе тільки в
такому разі, коли в нашого противника
руки вільні; поки ж його звязано й спу-
тано у всіх відносинах культурно-громад-
ського життя, доти ми можемо тільки до-
магатись, щоб як найскорше було знесе-
но всі ці заборони й утиски.

Що до самої статі д. Нємо, то справді
вона не заслужує цього галасу, який
через неї счинився; лєдаче чи й варта во-
на тих маніфестацій поступовости й гу-
манности, які з приводу неї було зробле-
но. Щоб паралізувати шкідливий вплив
цієї статі на невідомі елементи, досить
показати всі її логічні помилки, недолад-
ности і навіть, коли хочете, внутрішні су-
перечности. Вона для цього дає занадто
багато влячного матеріалу. Автор, що не
звважає навіть виступити під своїм іменем,
а прикрився маскою псевдоніму, простоду-
шно думає, що одкриває Америку: він за-
лепляє читача, що його думки, зовсім не
схожі на ті думки, що панують тепер;
але сліпий, некультурний антиємітизм, на
жаль, тепер саме звичайне з'являє.
в наші часи панування темних сил громад-
ської реакції. Дія Нємо береться розгля-
нути справу практично, з погляду впливу
єврейства на економічне життя українсь-
кого народу, але од його статі тхне звичай-
нісіньким духом расової ненависти, яку
автор незручно силкується прикрити ком-
пліментами твердості, моральности в сімей-
ному житті та інших цнотях, які він до-
бачає у євреїв. Арсенал історичних і со-
ціологічних відомостей д. Нємо зовсім
убогий, і виказувати його мізерію взяло б
занадто багачко місця. Досить вже ска-
зати, що д. Нємо гадає, ніби "наш народ
ніколи не мав, та слівє й не має ні своїх
панів, ні своїх міщан", що ніби то євреї
висяються тільки до малокультурних та
бідних країв,—щоб там, мовляв, виску-
вати місцеву людність, (йому зовсім не
відомо, що євреї перші в Росії почали
висяються до Англії та Америки), чимало
в його фантастики і в історичному огляді
єврейського народу. Д-ій Нємо затямив

собі, ніби "євреї досягли переваги і заво-
лодали значною частиною нашого грома-
дянства так міцно, що боротьба з ними
неможлива. Коли тільки жидам дати одна-
кові права, то запевно вони стануть паню-
ми нашого народу". Цю думку д. Нємо
варіює на всі лади. Він ані
разу не згадає про потребу в по-
більшенні прав свого українського
народу, а все твердить, що не можна
давати їх євреям, так наче ті часи, коли
наш народ буде "поголовно грамотний та
тверезий", звалиться з неба, а не обумов-
лені вільними громадсько-національними
порядками. Він навіть на стільки вірить у
вічне роз'єднання народу і правительства,
що сподівається, що, мовляв, "можуть на-
стати такі часи, коли правительству вигід-
ніше буде опиратись на кілька мільонів ро-
зумних, багатих, спритних живіть, ніж на
свій темний, убогий, млявий народ". Ми
думаємо, що цих глибокодумних зривків
буде для нашого читача досить. З них
видно, що вони не мають нічого спільного
з українством, як з цілим напрямом, основні
принципи котрого в національних стосунках
ми зазначили вище. І не думаєм, що статя
д. Нємо знайшла прихильний відгук серед
дійсно поступового українського грома-
дянства.

Петербурзькі листи.

ІХ.

З маленького весняного струмочка, з
майже непомітної громадської течійки, що
чисто сльозою лєдає помітно вибивалась
з глибини землі і так само мало помітно
висалась нею і скоро щезала, українство
набрало все більше і більше сили і стає
думки і бурхливим потоком. Помаленьку
воно починає приковувати до себе думки
і уваги широкого європейського грома-
дянства і навіть будити зацікавлення серед
відсталого, надзвичайно зароз до всього
індиферентного російського громадянства.
Правда—не у всіх колах інтелігентної Росії
ця зацікавленість виявляється однако-
во; тоді як одні позирають на зріст украї-
нства з повним жаху і ненависті очима,
другі дивляться на нього з чисто дитячим
зацікавленням, а в їх здивованих оченятах
так і блимає старий ще погляд на украї-
нство—"хіба може бути що небудь пут-
нього з Назарета"—і борється з новим
вражінням, що ми прогавили весь націона-
льний рух.

На український рух найбільше звертає
уваги поборники російського консер-
вативного націоналізму. До нього придив-
ляються карасі ідеалісти російського неос-
славянофільства. І на нього рясчє оченята
зараз і ті невеличкі гурти прогресивних
борців, що встигли спастись од конститу-
ційного моря останніх років.

І тоді як перші то штигняться на нього,
то готові йти на де-які компроміси і уступ-
ки, і карасі і прогресисти не знають на
яку ступінь—чи приєднатись до хору на-
ціоналістів і допомогти й своїм гласом ди-
ким вигукам правих, чи настоювати на ком-
промисах, чи активно підтримувати криста-
лізацію українського руху і допомагати
йому в боротьбі за нові позиції.

Само собою розуміється, що фінал
цього підйому заінтересованія українським
рухом залежить од того, наскільки саме
громадянство українське, його кращі сили
зуміють з'організуватись і достойно реагі-
рувати на новий поворот в думках і на-
строях росіян що до українства.

ТЕАТР б. Т-вѣ ГРАМОТНОСТИ.

Дирекція М. Садовського.

СВЯТОЧНИЙ РЕПЕРТУАР.

У п'ятницю, 26-го дек., вранці буде вист.: **"Вій"**, фант. оп. на 4 д. Кропів-
ницького. Вечер.—**"ГАНДЗЯ"**, Істор. др. на 5 д. Карпенка-Карого. В суботу,
27-го, вранці—**"НАТАЛКА ПОЛТАВКА"**. Веч. при уч. Марії Заньковецької—**"ОЙ
НЕ ХОДИ, ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ"**. В неділю, 28-го, вранці—**"СОРОЧИН-
СЬКИЙ ЯРМАРОК"**. Веч. при уч. М. Заньковецької—**"БОГДАН ХМІЛЬНИЦЬКИЙ"**.
У понеділок, 29-го, при уч. М. Заньковецької—**"ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ"**. У вів-
торок, 30-го, при уч. М. Заньковецької—**"ЦИГАНКА АЗА"**. В середу, 31-го,
в. б. 1) **"ГАРКУША. 2) "КОЛЯДНИК"**. У четвер, 1-го янв., 1909 р., вранці в. б.
"ДАМ СЕРЦЕВІ ВОЛЮ, ЗАВЕДЕ В НЕВОЛЮ". Вечер, при уч. М. Заньковець-
кої,—1) **"ЗІМОВИЙ ВЕЧІР"**. 2) **"ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ"**.

Початок вистав: вранцішних о 1 год. дня,
вечірніх " 8 " веч.

Ціна місц.: рано загальнодод.,
вечер. звичайна.

Каса буде відчинена з 21-го декабря, з 10-ти год. ран.—2 г. дня і від 5—
8 г. веч. 24-го дек.—від 10 г. р. до 5 г. вечера.

Капельмейстер Густав Елінек. Режисер М. Садовський.

Городський театр.

С. В. БРИКІНА.

СВЯТОЧНИЙ РЕПЕРТУАР

з 26-го декаб. 1908 р. до 12-го янв. р. 1909.
26-го дек.—дві вист.: вранці—**"РУСАЛКА"**, вечер.—**"ЄВГЕНІЙ ОНГІНЬ"**. 27-го—
дві вист.: вранці—**"ДЕМОНЪ"**, вечер.—**"ФАУСТЪ"** (з Вальдургієвою літцю). 28-го—
дві вист.: вранці—**"КАРМЕНЪ"**, вечер.—**"ПИКОВАЯ ДАМА"**. 29-го—дві вист.:
вранці—**"ЧЕРЕВИЧКИ"**, вечер.—**"БОРИСЪ ГОДУНОВЪ"**. 30-го—дві вист.: вранці—
"КНЯЗЬ ИГОРЪ", вечер. в 8-й раз—**"САНДРИЛЬОНА"** (Золушка). 31-го—дві вист.:
вранці—**"ЦАРЬ ПЛОТНИКЪ"**, вечер. в 17-й раз—**"СКАЗКИ ГОФМАМА"**. В четв. 1-го
янв. дві вист. Вранці по звич. дн. в 9-й раз—**"САНДРИЛЬОНА"**, вечер.—**"АФРИ-
КАНКА"**. 2-го—**"БОРИСЪ ГОДУНОВЪ"**. 3-го в 10-й раз—**"САНДРИЛЬОНА"**. 4-го
дві вист.: вранці—**"ЄВГЕНІЙ ОНГІНЬ"**, вечер.—**"СКАЗ А О ЦАРЬ САЛГАНЪ"**.
5-го спєкт. не буде. 6-го дві вист.: вранці—**"РУСЛАНЪ И ЛЮ МИЛА"**, вєч.—
"ГАЛЬОНА". 7-го—в 18-й раз—**"СКАЗКИ ГОФМАМА"**. 8-го—**"КАРМЕНЪ"**. 9-го в
11-й раз—**"САНДРИЛЬОНА"**. 10-го—**"КНЯЗЬ ИГОРЪ"**. 11-го—дві вист.: вранці—
"ФРА ДЬЯВОЛО", вечер. **ПОЧАТОК ВИСТАВ.** вранцішні—о 12 1/2 г. д.
"БОРИСЪ ГОДУНОВЪ". ввечірні—о 7 1/2 г. в.

ЦІНИ МІСЦ.: на вранцішні вист. загальнодод.,
на вечерні—звичайні.

Білетів на всі вистави продаються в касі театру щодня з 10-ти год. ранку.

Д-р ЧЕРНЯК В. Житомир, 16. Припом
9—12 та 5—8 жінки 1—
2. Пранці (сіф), вен., мочевол. (сפע.) гоїя.
звужень), пол. розот. Усі спец. методи гоїя.
Є ліжка в окр. помешк. 150-822-55

У Полтаві кувувати нарізно "Раду" а
передплачувати частками по
подекшених умовах можна в книгарні П. Мца-
кевича, Бульв. Котляревського. р-390-6

де безперечно знають чого хочуть: їх ідеал приналежить Галичині до Росії і заветні такі російські порядки—це раз, а друге—розпочати війну не на життя, а на смерть українству в Росії. Звідси йде бажання заллунити українство в очі російського суспільства як найчорнішими фарбами в шкідливі доклади і реферати про галицькі справи, що розпочав тепер петербургський клуб „общественных деятелей“. Доклади Вергуна і Філевича, доклади гр. Бобринського, знов Філевича і „доктора богословія“, як охрестило його „Нов. Вр.“, свашеника з Буковини Богатирца—усе це продукти тої ж політики ворогів українства: використувати український рух для своєї чорної мети.

Само собою розуміється, що в даному разі українство Росії і Галичини може боротись з своїми ворогами тільки тим же самим способом—правдивим освітленням проявів свого життя з громадської трибуни перед зашкваленим російським громадянством.

Безперечно, що українство і особливо його галицька галузь по своїй політичній і соціальній програмі не таке вже страшне навіть для Хомяковичів і Махлаковичів, як його малюють наші істинно-руські приятелі. Але для того, щоб розвіять цей туман—треба організувати і нам свій шкід оборонців української справи. І через те одно, що наші вороги головним чином нападають на Галичину і з Галичини і починають свою пісню, треба, щоб в ролі докладчиків безперечно виступили люди гарно ознайомлені з життям Галичини, гарні оратори. Серед вієнських парламентарів таких людей є чимало. Петербурзьке громадянство мусить взяти на себе ініціативу цих лекцій і то як найшвидше, поки зацікавлені серед петербургської інтелігенції і взагалі російського загалу цими справами ще непригасло.

Спинаючись на інтерв'ю нашого співробітника з Бобринським, ми мусимо почати з того, чим кічили попередній абзац: що для людей навіть обскурантів, котрі мали змогу побачити галицьке українство хоч з пташиного льоту, як напр. для гр. Бобринського воно нездалось таким страшним в дійсності, як здавалось раніш на сторінках „Нов. Времени“, „Кієвлянина“ і т. ін.; навіть „благородное чутье“ графа Бобринського в куцах українського гною винайшло дорогішу перлину—і він мусів погодитись, що претензії українців на рівну мову в школі основані і на педагогічних реформах і на домагаючих доброго розуму.

Правда—рідна мова для графа—це тільки стільчик для того, щоб кущий мужик український зігрі приложити до образа вищої російської культури.

Але заява графа Бобринського—не одиницький факт признання справедливості домагаючого українського народу до шкільної мови.

Аналогічні заяви в цій справі склали і октябристські лідери—фон Анреп і Каменський, до котрих ініціатори законопроекту 37 звертались за допомогою. Причому останній навіть взявся оборонити законопроект в Думі. Правда—їх погляди далеко прогресивніші. Каменський напр., як і слід було од нього сподіватися, ставить що справу не на політичний ґрунт, а на чисто науковий. І коли Бобринський ніяк не може одрідкитись од чисто шкурних ін-

тересів, Каменський прямо каже, що в цій справі навіть гріх було б замішувати політику.

Третій надзвичайно—цікавий факт—це заява арх. Євлогія і запрошення в ново-організоване холмське товариство 15-ти студентів-українців. Що заява його ще ні до чого не обявує „русского архиерея и члена синода“ владику Євлогія—це для нас не новина: ми чули його заяви і в аграрній справі і в інших не менше гострих думських питаннях, а потім були свідками не менш гарячого „отречения“ і „отплевывания от сатаны“. Цікавий біляше факт, про який докладніше пише в нашій газеті холмшак д. Забужний, один з учасників того зібрання.

В ньому найяскравіше світяться розуміння Євлогієм безсилля свого авторитету в очі холмського народу і одночасне признання сили і енергії того руху, заступниками котрого являється холмське українське студентство.

А. Горленко.

Холмські відгуки.

12-го декабря в Петербурзі в помешканні „Славянського Общества“ відбулося зібрання холмшаків, що проживають в столиці. Ініціатором цього зібрання був відомий член Державної Думи єпископ Євлогій. Висловивши ширшу подяку тим, що прибули на зібрання, єпископ вніс пропозицію з'організуватись всім петербургським холмшакам в „кремій холмський гурток“, який своєю метою поставив би собі працювати на користь Холмщини; гурток цей був би енергійним помішником для єп. Євлогія в його тяжких клопотах. „Я—не тільки холмський депутат, але і холмський архиєрей, не тільки холмський архиєрей, але і руський—взагалі, мене страшно обтяжено роботою і сам я один не можу справитись, не можу задовольнити всі прохання і потреби холмського люду“.

Коли де-хто з студентів висловив сумнів, що до того, чи можуть спільно працювати люде з ріжними поглядами, з діаметрально-супротивними сегодо, то Євлогій люблячо запевняв, що це не буде перешкодою. „Ми не будемо зачіпати політики. Наша праця буде тільки культурною працею. Правда—ми далеко не однодушні,—але нас всіх злучає велика і свята любов до свого рідного краю, до бідоної, нещасної Холмщини. Ось подивіться на німецьких соціалістів—вони кажуть: „Я—соціаліст, але перш всього я—німець“. І знов при різноманітності поглядів у нас є такі питання, де ми думаємо однаково, наприклад, питання про відкремлення Холмщини. Ось, панове, що нас злучає і дає спроможу спільної праці“ закінчив свої аргументи єпископ. Потім він сказав пару слів про необхідність відкремлення Холмщини—це акт історичної справедливості—русский холмський народ буде зовсім иначе почувати себе, знаючи, що він не в Польщі, а на своїй руській землі, що він—одне ціле з Великою Росією (тут Владика затнувся і поправився: „я не хотів сказати про єднання Холмщини з Великою Росією, тільки, а не з Малоросією...“ взагалі Холмщина повинна бути зо всею Росією), бо сама по собі Холмщина не може існувати“. З приводу цього питання присутні

звертались до Євлогія за поясненнями, питали, чи буде заведено по школах на Холмщині українську мову, якої національної політики буде триматися холмський уряд після відокремлення Холмщини. Владика запевняв, що національна політика ні в якому разі не буде обрусительною, бо ця остання виявила повне своє банкрутство, що ж до української мови в холмських школах—то ніякої відповіді на це запитання єпископ не дав. Коли ж заговорили про шкідливий вплив на холмський напод російських чиновників, про ту деморалізацію, яку вносять вони, не знаючи рідної мови, звичаїв, світогляду холмшаків, то єп. Євлогій заявив, що він далеко стоїть від того, щоб заступатись за російських чиновників, але безперечно винні в цьому і самі холмшакі, що не хочуть служити в Холмщині, а відтукать до Росії, таким чином Холмщина не має своєї інтелігенції,—тут тільки „хлоп, та поп“.

Згадали і поляків і рішили, що, власно кажучи, нема на їх чого гніватися, як на поляків, ксьондзи ж і помішники заслужують на повну догану...

При кінці зібрання знову вернувся до питання про майбутню організацію холмського гуртка, постановили зібратись вдруге і пильно все обміркувати. Студентська мова енергійно домагається вироблення нової програми. Закриваючи зібрання, єп. Євлогій висловив надію, що та неможливість студентів, яка панувала на цьому першому зібранні, дасть Біг, поменшає її згине зовсім, всі ми злучимось в одну семью і будем працювати на користь рідної Холмщини.

В презідіумі зібрання меж іншими були і члени „Галицько-Руського Общества“. Проф. Філевич говорив промову на тему про національність. Характерно, що цей відомий українофоб, проти звичаю, словом не згадав про українство і не протестував коли де які промови вживали терміни: „українець, український“. Одним словом, з зовнішнього боку зібрання розвилось дуже приємне враження своєю люблячістю і дипломатичною гнечністю.

Ми розійшлися здивовані і навіть стурбовані.

Чого нас кликало? На працю? На яку працю? На культурну чи користну. Кому на користь? Холмському народові. З ким працюватимем? З єпископом Євлогієм.

Нічого не розумію, хоч забий. Яюсь воно не в'яжеться. Культурна праця на користь народові з тим самим єпископом, який у себе на Холмщині благословляє і відкине одлі „союз руського народа“, котрий своєю опікою огортає всякі темні, чорні сили... та одна свідомість, що працюєш з ним доставить тобі велику моральну муку. А проте... нехай ми підемо на компроміс, забудемо своє „сredo“, забудемо минулу діяльність єпископа Євлогія і злучимось для спільної праці на користь Холмщини... Ось ми вже помагемо депутатам. Ось ми вже самогероївно бігаємо по міністерствах, та канцеляріях, наводимо справи чи дозволили молочні кооперативи в Грубешівському повіті, чи дали Миколаєвському салатові Онуфримо Копитову „за неспособності к труду, бо м'ю 74 годь отъ волохреша“ пожизненну пенсію, чи дано ход жалоби „Пелагеї Стасюк, вдовы по второму мужу“, яка плітнєць вдовок за два димники, а в неї один димник „бул и есть“. Без-

перечно це користна праця, хоча і мікроскопічна. Але я вона завжи паралізовуватиметься, як тільки згадаєш, що працюєш з шуйшею владику, цю шуйшею подаєш убогий кусень благоїдної користі, а десниця його працює на школу народова, підтримує й благословляє ворогів його. Що з того, як шуйця дасть старому миколаєвському салатові пенсію і пожалує тітку Палашку, коли десниця безжалісно заб'є їх з їх дітьми і внуками, десниця своєю обрусительною тактикою прожене холмський народ до істинно польських ксьондзів і помішків. Ці міркування лякають петербургських холмшаків і парлізовуватимуть діяльність Холмського гуртка, як що він, перемигнє страх, організується.

Б. Забужний.

ПО РОСІІ.

— У почтовому відомстві. Державна Дума, як відомо, висловила побажання, щоб скрізь по державі поставлено було більше поcht і телеграфів.—і от тепер головне почтвое управління загалом почтowo-телеграфним місцевим начальникам як найвидчє повідомити, в яких пунктах кожної губернії кочче треба позасновувати поcht і телеграф, або ж одкрити прийом поcht в волостях.

(Р. В.)

— † Іван Кронштадський. 20 декабря, як уже відомо з телеграм, помер у Кронштаді, після довгої й тяжкої недуги, протоієрей о. Іван Сергієв-Кронштадський. Був він сином псаломщика архангельської губернії; народився 19 октябрю 1829 року. Як було йому 10 років, то батьки оддали його до духовної школи в Архангельск. Далі скінчив він духовну семінарію і духовну академію петербургську. Академію Іван Сергієв скінчив 1855 року і відтоді став батопікувати в Андрієвському соборі, в Кронштаді. Як умер, зараз у дев'ятій годині ранку в кронштадських церквах зазвонили по його душі. Прочувши про це, люде великою юрмою стали сходитися до дому, де жив протоієрей. Нахвало сила люде з Оранієнбаума, хоч візники чухонські страшною делю за те, що перевозили в Кронштад. Цілу ніч під хатою небіжчика стояло багато народу. До метрвого тіла поспішали іоанити і іоанитки, яких о. Іван недавно прокляв. Поховано його буде в Петербурзі, в скелі церкви Іоанітського жіночого монастиря. З квартири протоієрея розскрадено. (кажуть—іоанитами) силу великою добра й грошей. (Р. Ст.)

— Взянодоронні справи. „Гол. М.“ пише, ніби власники приватних залізних доріг наважились сполучитись в особливий спілськи, яка обставтина за свої інтереси перед урядом і Державною Думою.

— Результати переселення. „Харб. В.“ повідомляє, що сього року через переселення в Нальморській області побільшало людности на 12 тисяч душ обох полів. Торік побільшилося на 50 тисяч душ.

— Студенська газета. З Нового року в Петербурзі виходитиме новий студентський літературно-науковий часопис: „Текущая жизнь“. У йому окрім загальних одлілів буде окремий студентський в цьому одлілі писатиметься про професіональні й академічні справи з життя студентства та даватиметься статистика матеріального становища студентів. Серед співробітників

„Текущей жизни“ стоять: Л. Андреев, Ф. Сологуб, Е. Чірков, А. Чупров, М. Ковалевський та інші. (Сл.)

— По закупках міністерства доріг. У міністерстві доріг занадто прихильні до синдиката вугільних промисловців „Продуголь“. Очевидно „Продуголь“ має руку в вищих сферах міністерства, бо контракти з ним роблять і тоді навіть, коли комітет управління доріг має такі контракти за невідповідні. Наприклад, в апрілі 1908 року „Продуголь“ підлядився постачати вугілля міністерству впродовж трьох років: 1908 рік—20 мільйонів пудів по 9½ коп. од пуда, 1909—100 мільйонів пудів по 9½ коп., 1910 рік—40 мільйонів пудів по 9½ коп. Комітет висловився проти цього підляду. Спеціалісти казали, що не можна ставити ціну на вугілля наперед за два роки, бо вона може власти. Тим часом міністр доріг та юрист-консуль Деларов добилися того, що знову з „Продуголь“ було зроблено. Чи вигідний був для міністерства такий підляд, видко вже з того, що 5 мая 1908 року той самий „Продуголь“ брався приставити міністерству окрім 100 міль. пудів ще скількись вугілля, але вже на 0,7 коп. дешевше. І от виходить, що на цих тільки 100 міль. пудів міністерства переплатило 700,000 руб. (Р'чч.)

— Справникова логика. „Слово“ пишуть з Моліська про труси, роблені там „по личному распоряженію исправника“. На трусах забірають там цілком легальні, безневинні книжки, навіть підручники шкільні. В поліцейських протоколах пишеться так: „найдені книги різного содержания, а потому конфискованы“. Навіть каталоги картин Третяковської галереї та підручники малювання не до влободі моліській поліції. А ешегів нема—самі труси.

— За Ілюдора. Городська дума в Царицині постановила висловити через губерніатора подяку колишньому царицинському поліцеймейстеру Бочарову, переведеному в Пензенський за сварку з ієромонахом Ілюдором. (Б. В.)

— По-між союзниками. „Р'чч“ пише, що в „союз руського народа“ нема кінь-краю колотнечі. На Дубровина союзники мають око і все лихо з колотнечі складають на його за безтактовість його. Свій авторитет Дубровин силкується підняти „підшумними заходами“ і не хоче спускати з рук своєї сили в союзі. Через це вилівоє чорносотенники хотять перенести голову союзницької ради в Москву і поставити головою Кацаурова, голову ярославських союзників. Дума яка вже давненько виникла і про неї не знав Дубровин. За Кацаурова обстає вологодський губернатор.

— Кавказьке духовенство. З'їзд духовенства грузинського екарату, що відбувся в Тифлісі, постановив клопотатися, щоб скасовано було заведений ріків два тому порядок як настановляти священників на парфію. По цьому порядку священників виборять собі самі парфіяне, а благочинних—самі священники. (Б. В.)

— Урядник Александров. 15 декабря в саратівській судовій палаті розібрали справу урядника слободи Саяновки балашівського повіту, Александрова, обвинуваченого за катування селянина Подозороного. Урядник почув, що Подозорний „лає поліцію за утиски“, покликав 4 стражників та й загадав їм бити Подозороного нагаями

З українських журналів.

Літературно Науковий Вісник кн. X, XI, XII 1908 р. Том XLIV.

Останні три книжки „Л. Н. Вістника“, домімо всякого иншого матеріалу, містять в собі дві видатні речі, а саме: проф. М. С. Грушевського—По світу. З подорожних вражень, і велику повість М. Чернявського—Варвари.

Описання мандрівок взагалі з великою охотою читає широка публіка, як про це свідчать справоздання всяких бібліотек та читальень.

Интерес описання даної подорожі збільшується ще тим, що автор його—один з найкращих наших публіцистів та учених; художня краса найвидатніших місцевостей давньої та східної Італії одходить в його описанні на другий план, зате, мов жива вирине перед читачем блискавка мінуваних таких міст, як Венеція, Тоскана, Флоренція, їх колишні і теперішні значіння для розвитку світової культури.

Описуючи цю далеку од України і, здавалось б, чужу для нас сторону, М. Грушевський уміє зацепити такі струни, агуки яких найближче доходять до українського серця; вся пишнина італійського життя XV, або початку XVI, в. в. в значній мірі збудована була кривакою, працею невідільніми—українцями. Кожний третій або четвертий невідієльник з тих тисяч нещасних рабів, якими орудувано за тих часів по італійських столицях, був наш земляк. Роскішні меценати, діячі і артисти того часу гоїно користувалися з праці, поту і крові нашого бідоного люду. І він схилов у правді, пуді й горі так безслідно і безславно тут серед тої кипучої праці творчої мислі і енергії, що записувала себе безсмертними буквами у велелегійській книзі людства, як інвентар, як робоча худоба, як догий свого життя. Україна досі для світлого світу була тільки анонімом, не знавшим навіть по імені поставщиком сировини продукту, людської сили—чи в фабричних півфабрикатів,—далекою колонією як африканські або американські ко-

лонії, тільки з ще слабше зазначеною своєю фізіономією. Бо навіть на тім, що давала вона, не класалася фірма її тільки фірми посередницькі, а бо всяких політичних організмів, в склад яких вона входила. Коли ж буде інакше? Коли Україна братиме участь не самим сировини продуктом чи трудом, а і творами свого культурного життя, вибиваючи на них свою національну марку?—таким болочим запитанням, як тяжким нерозрешимим акордом закінчується вражіння М. С. Грушевського од його подорожі „по світу“. І сама собою складається відповідь: тоді, коли національна свідомість пройме весь український організм зверху до низу, коли злобучити, як нашої рідної так і всесвітньої культури стануть приналежністю не тільки вищих класів нашого громадянства, а й широким мас українського народу.

Повість М. Чернявського „Варвари“ написана сильними, іноді блискучими, а іноді й занадто грубими мазками. У всякому разі вона повинна, на нашу думку, викликати до себе увагу наших критиків. Автор ніби поставив собі завданням про вести в життя той тип, який охоче малювало в своїх творах багато видатних письменників („Номо Сарієнс“—Пшебишевського, „Пан“ Кнута Гамсуна, „Сані“ Арцибашева, Мирон Антонович в „Шаблях життя“ В. Винниченка та инш.). Ріжниця між Чернявським та вищезгаданими авторами тільки та, що сипаті нашого автора не на стороні героя його повісті. Учитель гімназії Кушчевич у „Варварах“, також як і Мирон Антонович в „Шаблях життя“, заявляє: „Тільки будете самі собою і ви будете щасливі... Щасливий чоловік тоді, коли він вільний, а вільний бува тоді, коли становиться самим собою, зрікається путів, які на його накладала громадянство, звичаї, релігія. Коли він уживає на користь собі все повноту сил своїх духовних і фізичних“. Лозунг Кушчевича: „кожен відповідає за себе і користується з того, що упадає в житті на його долю. Багато упаде, чи мало—це инша річ, це не важно. А важно те, що чоловік не відповідає за других, бо болить у його самого що,—він про те знає і шукає собі ліка.“ А болить у кого

доугого; нехай собі болить! Яке мені до того діло? Коли я візьму на себе болі хоч одного чоловіка, яке я матиму тоді правне брати болямого, десятого, усього світу. А уявіть собі, що кожен чоловік приймає на себе всі болі людського роду... щоб це було? А був би не прекрасний величний світ, а якийсь неможливий дім божевільних.

Свої крайні егоїстичні погляди Кушчевич особливо широко проводить в житті в сфері своїх відносин до жіноцтва. „Кожна повинна наперед знати, на що він їде. Жінчина не дитина: вона знає, чим може скінчитись для неї кохання, і вона сама відповідає за себе... Мужина не відповідає за жінчину, а жінчина за мужчину. Ви скажете, що їх шанси в коханнях не рівні... Я повні з цим згоден. Але в природі нема рівности, як нема й брагства, як нема й любови, а єсть фізіологічне кохання, якому піддадані всі живі істоти. Що ж ми будемо перероблювати природу? Таким чином людина навіть з тими грубими звірячими інстинктами, які в природі заложено, на дуго Кушчевича, не повинна змагатися; до сього усвоєння, вона повинна слухатись не голосу вищих потягів людського тіла.

Проповідник ще недавно такої молної теорії про повну волю полових відносин, Кушчевич жа-во проводить її і на практиці, в повній мірі користуючись для цього своїми уценціями-гімназістками, але не гребаючи також і ласками мійської патроні головних Аграфени Савишини, покоїки Фросі і т. д. Практика Кушчевичові показала, що принада в теорії свобода полових відносин веде до дуже неприємних наслідків у дійсності. Його роман з гімназісткою Соною Ткаченковою закінчився смертю молодого дівчини, а в романі—з другою уценцією Дорою Фельдман героєві повісті довелось зазнати на власній осоді болю од братів своєї коханки. Розвязка роману, заснованого на теорії свободи полових відносин, в повісті М. Чернявського, як бачимо, цілком натуральна. Глибокий реалізм „Варварів“, можна сподіватись, зробить свій вплив на тих читачів, що за-

хоплюються модними теоріями і проповідують їх, не зважаючи на те, що пои сучасних соціально-економічних відносинах для проведення цих теорій в життя нема ніякої підстави. Повноту художньої краси твору Чернявського псує в де-якій мірі зайвий, іноді занадто вже грубий, реалізм оповідання (XXII гл.), а також не зовсім вдатно написаний кінець повісті.

Окрім „Варварів“ белетристику останніх трьох книжок „Вістника“ представляють: ескіз С. Черкасенка „Жах“, нескінчене оповідання Марка Вовчка „Гайдачки“, дрібненькі нариси: Володимира Федіва—„Остання воля“, Юрія Кміта—„Іду на скаргу“, уривок з споминів Л. Жебуньова, а також перекладні романи Г. Райнера Гаттлар „Беніта“ і Айтона Сінклера „Нетри“. Роман „Беніта“ належить до типу Майн-Рідовських повістей з тою тільки ріжницею, що до найовітніших пригод своїх героїв Майн-Рід додає де-які відомости з області географії, ботаніки, зоології, а Райнер Гаттлар не робить з цього. На будуче „Вістникові“ можна було б побажати уникати такої літератури. Другий перекладний роман „Нетри“ в перекладі М. Левіцького можна вважати за цінну вклаку в українську перекладну літературу. Нам тільки здається, що краще було б покорити останні глави роману, які своїм агітаційним характером псують загальне вражіння.

З красної повісті читач знайде в 44-томі „Вістника“ вірші М. Юльєвича-Землемської, Михайла Жука, Юліана Міськевича, Л. Лотоцького, Х. Алчевської, П. Канельгородського, М. Ворного, Гр. Квасницького, Ю. Вудяка та Т. Бекеша.

Праці з області літератури, науки та суспільного життя маємо тут такі: коротеньку замітку В. Доманицького—„Марко Вовчок про Куліша“. Автор скористувався знайденим між паперами покійної письменниці менадрукуючим її листом до редакції „Рус. В'д“, який малює постать Куліша в симпатичному освітленню.

М. Лозинський закінчив свою розвідку про „польську народову демократію“. Яюсь „Діло“ назвало цього автора одним з найбільших знавців літератури сучасних польсько-українських відносин. І така харак-

теристика д. Лозинського не без підставна. Варто тільки перечитати згадану працю д. Лозинського, щоб побачити, скільки часу, енергії і марудної роботи затратив він на свою розвідку. За те—з другого боку спеціфічна ідеологія польських народових демократів, двухливість то лицемірство, то нахабство у відносинах до українства проведених партій, виступають під пером автора у всій своїй неприхованій красі.

В. Вісленко, користуючись виданою земським статистичним бюро брошурою під титулом „Олепеченость пахатного земледо хозіяств пол. губ.“, подає розвідку про селенське малоземелля на Полтавщині і ті неймаврно скрутно умові селянського життя, до яких воно доводить.

В. Кравош у статі „Проект окремих законів для України за часів ц. Миколи I“ переказує за бар. Нольде „одні з найцікавіших моментів історії нашої країни, коли за царя Миколи російський уряд мав на думці дати Україні окремий кодекс „литовсько-польського права“. Набільше попрацював коло улаштування цього кодексу проф. Данилович, що вважав себе за поляка,—людина для свого часу дуже видатна. Коли після польського повстання внутрішня російська політика почала проявлятися на поляках з крайньою нетерпимістю, тоді й проект „Західного соуду“ Даниловича, працю високо оцінену самим Сперанським, було заплідрено в полонофільських тенденціях. Думку про окремі закони для України було зовсім закрито, але все ж таки труд Даниловича не загинув без сліду. Багато статей литовського статуту, як дуже зручних і справедливих, увійшло потім в російські закони. Більше ніж 50 статей нашого сучасного X тому це простієнський переказ, лиш часом з деякими одмінями, проекта „Зах. Соуду“. І вишло, що той самий Данилович, що даремне працював над упорядкуванням закону для свого краю, несподівано став почасті законодавцем для усієї держави.

Проминувши статі д. Дорошенка—„Новини нашої літератури“ (останне видання творів Куліша), Гр. Шерстюка—„Павло Барвинський“ (некролог), М. Мочульського—„Один з дієлантів“ (літературна характеристика Остапа Луцького) та М. Во-

...гер січе її хо... сніжаними скалками, але нічого

в його власному дворі. Урядники не сподобалася робота стражників. «Хіба ж так бють?»—крикує він і сам узявся бити селянина. Нагаєм він вибіою. Подворному. За це Александрова забрала в інше село. На суді він казав, що мав підозріння на Подзорного за якусь угодню діло і додав: як палата засудить його, то «рідний край позбавиться користного слуги». Палата присудила Александрова до арештанських рот, позбавивши його прав. Окрім того палата постановила, щоб він платив покаліченому селянинові по 8 карб. що-місяця.

(Ръч).

— **Трусів арешти в Петербурзі.** Вночі під 20 декабря в Петербурзі, в центрі города зроблено багато трусів та арештів. Призвели до цього відозви та нелегальна література, що появилася в робітничих кварталах. Найбільший трус роблено в домі ч. 139 на Невському проспекті. Там викрито майстерню для брошурки нелегальних видань. Поліція застала там робітників за роботою та й арештувала Костантінова і трьох робітників. Там таки забрато поліцією 10.000 примірників різних нелегальних видань, між якими було 3000 примірників «Знамя труда».

(Газ. Коп.).

— **Хуртовина на Сахаліні.** «В. В.» відомо, що на острові Сахаліні, крпка суток підряд лютувала страшна хуртовина. Хуртовиною знищено всю чисто Олександрівську морську пристань.

Про переселення з Київщини в наступні 1909 році.

Як знають наші читачі з хронікальної замітки в ч. 265 «Ради», голова ради міністрів Століпін по телеграфу 14 минувш. ноября наказав п. київському губернатору зібрати на місцях через мирових посередників докладні відомості, скільки саме семей на Київщині рішуче наважилося переселитись в Сибір з нового року. Збираючи ці відомості, мирові посередники повинні рахувати тільки тих селян, що вже замовили за собою в Сибірі земельні частки і як доказ цього мають у себе свідчення од переселенських чиновників або прийомні приговори од старожилів таештинських громад. Далі ці всі відомості повинно згрупувати за кожний повіт окремо, зазначивши, скільки семей і душ, в яку саме губернію чи округу Сибіру має виселитись, і переслати їх в переселенське управління до 20 декабря.

Зараз отже наказ голови ради міністрів виконано і зібрані відомості лежать перед нами. З них видно, що з кожного повіту в наступному році наважилося переселитись ось скільки:

Повіти	Семей.	Душ.
Київський	48	271.
Радишівський	100	400.
Канівський	290	1824.
Васильківський	91	679.
Бердичівський	30	193.
Липовецький	205	1146.
Сквирицький	60	444.
Таращанський	121	833.
Уманський	429	2230.
Звенигородський	148	1002.
Черкаський	125	736.
Чигиринський	112	813.
Разом	1759	10571.

роного—з чернігівських свят, спинимось на закінченій отже праці Ол. Грушевського: «Сучасне українське письменство в типологічному прехисторичному». Зробивши короткі характеристики наших літературних течій Ол. Грушевський в останній частині висловлює загальні висновки про українську літературу XIX століття, закінчивши свій огляд української літератури з похвальною упевненістю. Ми бачили, як уривався час буржуазизму—демократизму, що вона завдала, за дієвими життєвими тенденціями до нових течій. Ми бачили, що ці нові течії знаходились в літературі, в різних формах—в прозі, в драмі, в так цілком пізволіти.

І ще додати, що це пізволіти не було суцільним і спокійним. Нецисарською епохою цензурних утисків. Оно перетяє на дві частини, і як підрозв'язати разом роки розв'язку української літератури в ті звану епоху реформи і потім роки полекшень в останній десятилітті минулого століття, то може і набереться разом до епохи утисків цензурних і після неї всього лиш чверть століття спокійного існування і безупинного розвитку. І за цю чверть віку література українська дала так багато. Побажати тільки і на далі лагідних умов, а можна бути зовсім певним за будучий блискучий її розвиток.

З чергових оглядів одмітно одне місце в статі В. Панейка. «Німечка соц. демократія—каже Д. Панейко, довгий час стояла перед робітничим світом, як правесна—донька чистого марксизму, тої системи, яка глибоко врізалась у всі робітничі партії соціалістичні і анархістичні. В Німеччині жили й писали найважливіші теоретики марксизму; навіть «реляціонізм» проти ортодоксії марксистської, кор я проп'явся в Німеччині, і в соціалістичного інтернаціоналу.

Всі ці переселенці направляються в такі місцевості Сибіру:

В Томську на казенні землі	Семей.	Душ.
205	1191.	
221	1184.	
7	44.	
86	621.	
23	133.	
337	2073.	
129	859.	
285	1678.	
157	1003.	
22	132.	
124	704.	
163	949.	
Разом	1759	10571.

Окрім зазначених в наведеному обрхункові, в р. 1909 намірились виїхати з київського повіту в саратовську губ на куплені землі—13 семей, з 87 душ і з уманського повіту в оренбурзьку, катеринославську і херсонську губ., також на куплені землі—50 семей, з 264 душ.

З приводу переселення ми доволі говорили на сторінках «Ради» і в данному разі сміливо могли б обмежитись лише подачею самих голих цифр. Проте нас кортить розказати тут одну пригуду з власної подорожі по Сибірі в р. 1905, яка може бути яскравим показником того, що иноді чекає переселенців на нових місцях. Розказуємо так, як що пригуду записали ми на свіжю пам'ять в щоденник.

За дві станції перед Красноярськом (єнисейської губ.) ми нагледіли побіч залізничної колії два селянських візки: стара бабуса і середнього віку чоловік шось ви везли на продаж. Мершій простягаємося до них. Бабуса продає... редьку,—нашу українську, чорнокору, круглу редьку!

— По чому?—ми до бабусі.
— Два копечки, голова в голову, яку не облюбите. Візьміть, гарна редька, не будете жалкувати за грішми, одмовляє бабуса ширю українською мовою.
Нас взяло диво. Тут, в цьому зеленому, але якомусь холодному, сумному краєві, за кілька тисяч верстов од України, лунає шира рідна мова! Приступаємо до бабусі з допитом:
— Ви ж звідкіля це вивезли?
— А з села, недалеко тут.
— А той чоловік—що вивіз?—вказуємо пальцем на другого вола.
— Та редьку ж... то мій син.
— Син? Так він тутенький з с'єм'ю?
— А вже ж. Ми переселенці.
— Звідкі?
— З золотоніського повіту, з Полтавщини.
— Скажіть ваше привітання?
— Мариничева.
— Давіо тут?
— Та треба лічити років шість, як по-невір'яюсь по Сибірі.
— Як живе? в достатках?
— Дітам—хитнула головою бабуса.—Думає, з добра продамо отсю редьку? Отак-о, перебиваємося з хліба на висівки... Дома жій, як люде, доки не прийшла бомага—хто хочий, переселитись до Семи палатинська. Тут всі заворушилися, загомонили: один звонить, що землі в Семипалатинську аб хотів, хоч шілу губернію бери; другий божиться, що родич його вже здавна там живе і має череду діяних корів, а сіно в ожерадах аж трухне,—такого його багато, бо степи, куди оком кинь—все тної; третій каже... Бодай їх сказило, чого тільки вони не казали!

політики захиталась геогонія німецької соц. демократії. І політичне обличчя повне суперечностей; революційна непримиримість у часі воєни і протиреволюційний квітетизм у цілі політиці; гучна фразеологія в теорії та податлива уступчивість на практиці; пламенний пророцький дух у словах та майже повна непоручимість у ділах. Усе те вишло в світлі недавніх подій на верх і знівечило німб німецької с. демократичної партії в очах споріднених партій. З усіх боків, в соціалістичній літературі Франції, Італії, Англії розпочали колишні почитателі прикладати до німецької соц.-демократії вістре критики. А німецькі соц.-дем. журналісти, не знаючи за малими винятками, навіть найважливіших європейських мов і не згоджуються навіть в своїй «самосвідомості», що діяльність їх партії є предметом серйозної, негативної критики в чужих газетах і журналах.

Сьогодні це вже факт, що становище німецької соціальної демократії в міжнародній союзі рішучо захитане та що французький робітничий рух вивається на чолі міжнародного соціалізму, як взірцева для соціалістичного світу партія. Бібліографічний одділ «Вістника», як і завжди багатий і цікавий. Свій огляд останнього тому «Л.Н. Вістника», ми закінчили словами проф. М. С. Грушевського, з якими він звертається до своїх читачів: «Яким би песимістом не бути, треба признати, що українське життя російської України в значній мірі зсушено з мертвої точки і питання тільки в силі розмаху, який буде наданий його дальшому рухові». Єдиний солідний український місячник «Л.Н. Вістник» за минулий рік дуже багато зробив для того, щоб надати тому розмахові більше сили й інтенсивності. Побажаємо ж йому і в наступному році з поміщенням у багато разів успіхом справляти своє святе завдання—будувати відродження нашого народу.

А. Б.

Рай, мовляв, в Сибірі, ніщо більше! Зірвало 90 семей на переселення. І мій Матвій—син—з ними, та й мене потяг. Вирушили весною до Сибіру, а через який час і на місце дісталися. Лелечці! пустеля ж тобі, пустеля, ні деревиночки, ні ставочка, ні копаночки ніде. Степ голий—смутно та сумно! Позаймали ми займища—15 дес. на душу, покопали землянки—живем. До води ледві докопались, глибоко-преглибоко, глян в колодязь то й дна не примітиш. А води все ж обмаль. Літом кинула посуха, горюдина посохла, вигоріла; хто прсіяв пашню—поп'ялася де-де, стебло за стеблом гоняться. На другій половині літа почали перепадати дощі,—нароїлась мошка; одно спасіння було од неї, коли налязшиш дьогтем лице, руки—як мрюка. Кріпились ми, кріпились, а далі в рости, хто куди влучить. Кілька семей нас отсе отселилось тутенька.—Золотоношею нарекли своє селище. Молодь привилка, привичалась на новому місці, мало коли й агадує про свій край, а ми...
— А ви?—перепитали ми.
— Коли б, Господи, довелось хоч один раз ще побачити те рідне місце, де родилась, жила колось, хоть одним оком... тяжко тут, сумно, скрутно—журно-прежурно вивмола бабуся.

Обізвався гудок поїзда—гагатиєм далі не було часу.

Х Майстренко.

ПО УКРАЇНІ.

— У Києві. В українському клубі на святках обдудеться;
26 декабря (пятница)—Ялинка для молоді. Вхід для всіх платний: члени й учні платять по 60 коп., а інші гости—по 1 карб. Рекомендації для гостей звичайні. При вході контрамарка обмінюється на інший білет, по якому кожний має право одержати подарунок. Підчас танців грає симфонічний оркестр. Початок у 9 год. вечора.
27 дек. (субота).—Звичайний суботній с'ємий танцювальний вечір.
28 дек. (неділя).—Літературно-вокально-музична в'єр'я.
30 дек. (вівторок).—Ялинка для українських дітей (по підлітц). Плата за вхід для дітей—50 коп. Дітям буде роздано пакуночки з подарунками. Початок в 5 год. веч.

31 дек. (середа).—Зустріч Нового Року. Вечера по підлітц. Плата по 2 карб. 50 коп. Записуватись можна в клубі до 10 год. веч. 30 декабря. Гостей д.д. члени можуть записуватись тільки тоді, коли сами особисто запишуться на вечерю.
1 января (четверг).—Іаскарал. Вхід для всіх платний: члени й учні платять по 60 коп., інші—по 1 карб. Хто хоче бути в масці, повинен заздалегідь взяти у дежурного старшини спеціальну для входу картку. Початок маскараду в 10 годин вечора.

— Календарь «Смерної допомоги». Поступив на продаж у Києві «Календарь, справочная і адресная книга г. Києва» на рік 1909, видання ради т-ва негайної лікарської допомоги. Книга видана досить чепурно, за ціну 1 карб. 25 коп. і в оправі 1 карб. 50 коп. Весь прибуток від видання піде на збільшення засобів т-ва.

— Вислання. З лугинської тюрми висилается в Архангельщину та Вологодщину коло 20 арештованих. Серед їх кілька студентів, що обвинувачуються в належності до нелегальних організацій.
— Затвержено смертний присуд Данилові Іванцю, якого приговорив повісити київський воєно-окружний суд за кілька замахів на абвиста та за втечу з лугинської тюрми.

— Вісти з суда. 22 декабря в київському воєно-окружному суді в справі про розбійницький напад в с. Волинці, на Чернігівщині, на длі Свирленка підсудного Володимира Лося приговорено повісити, а брата його Єлазара Лося—до вічної каторги.

— Стражники на залізниці. З нового року замислє військових команд для охорони на півд.-захід. залізничі кас, важливіших залізничних будов, поштових поїздів то що заведена буде дружина стражників. Дружина ця складатиметься з 74 чоловіка, здіблющих запасних солдатів.

— З Київщини. Сіл сьно-господарська школа в селі, Мировий посередник 2 участка васильківського пов. клопочеться перед ківво-подільським управлінням хліборобства й державних маєтностей, щоб побудовати в с. Савинцях, васильків. пов., нижчу сільсько-господарську школу. Управління вже запитувало п. київського губернатора, чи він нічого не має проти того, щоб одкрити цю школу.

(Од власн. кор.).

— В заслання. Після 8 місяців висидки в тюрмі з Тараши адміністративно вислано 8 парубчаків 16—18 літ в Архангельщину та Вологодщину на неоднаковий час. Гадають, що їх арештовано було через якусь провокацію. (К. В.).

— З Поділля. В новій газеті «Подольській Ежендильнік», що оце почала виходити в Каменці-Подільському, заведено між иншим, спеціальну українську хроніку.
— Прикована до ланцюга. Подільський губернатор повідомив департаменту поліції, що в місцевому Куриньському жіночому монастирі старовірів викрито приковану до ланцюга дівицу Натало Нікулічеву. Ланцюг на неї прив'язаний, що нешасна

слідчому. Як виявилось на слідстві, Ніку лічеву катувала її тітка.

(Рус. Сл.).

— З Полтавщини. Бюро злодітв. У Полтаві викрито оце недавно ціле бюро злодітв. Функціонувало воно ось як. Організатор наймав усім особам своїх агентів у наймити або наймички, лакеї то шо. А агенти, обжившись трохи, і обкрадали своїх хазяїнів і потім зникали. Організатор заарештовано; забра то в його силу золотих, срібних та діамантових річей.

(Од власн. кор.).

— Пошестє тифу, що насамперед з'явилась в Полтавських арештанських ротах, з Полтави перейшло і на повіт. Найбільше хворіють в Мачушанській волості, де тифозних зареєстровано аж 44. Медична повітова рада зробила постанову запросити за для боротьби з пошестю фершала та акушерку. (Од влад. кор.).

— Освіти. Диканський громадський сход уповноважив двох своїх громадян Кухаря й Мороза прохати полтавський повітову земську управу, щоб в с. Диканці, полтав. пов., одкрито було 4-класову городську школу в поменканій теперішньої 2-класової мінерської школи і крім того доручено ще прохати управу збудувати в Диканці нову початкову школу. Така постанову сходу виникла з ініціативи інспектора початкових шкіл 1-го району Полтавщини Д. Богдановича.

— З Катеринославщини. Проти циркуляр. В г. Олександрівську п. справник закликав до себе цими днями місцевих содержателів гостинниць та ресторанів і оповістє Ім, що він має (звідкі?) наказ, щоб усі гостинници та ресторани переплачували катеринославську газету «Русская Правда». Від содержателів єврейських ресторанів справник так саме взяв підписку, що вони обов'язуються мати цю газету і навісті радий їм для зручності діставати її у місцевого агента.

А тимчасом же не дуже давно оце повідомлялось по газетах, що міністерство внутрішніх справ циркулярно заборонило поліцейським інституціям та волостям розповсюджувати всяку «патріотичну» літературу, що видається приватними організаціями, бо поліція своїм обов'язком має розповсюджувати тільки офіційні урядові видання. (Юж. З.).

3 Галичини.

— Шахрайство у москвофілів. В книгарні старополіського інституту у Львові, що узявє з себе ядро москвофільської партії, викрито якусь шахрайство, яке перепідвако хотіли затукувати. Але як повідомляє «Діло», суди вступила державна прокуратура і слідчий суддя уже зробив в інституті Старополіському ревизію й опечатав усі касові книги.

Економичне життя України.

— Трест склався. «Ростов. Вѣст.» подає сенсаційну чутку, що металургічний трест склався й оданий може вважатись існуючим. Ця звістка в місцевих промислових колах справляла величезне вражіння. Виявляється, що до тресту вступили заводи: тагарського металургічного т-ва, російсько-бельгійського т-ва (в Єнакієві), т-ва «Провіанс», викополь-маріупольського т-ва, дієвсько-юртвський, Пастухова й решта українських металургічних заводів. Один з великих ростовських торговців залізом був цими днями на константинопольській заводі, де, підчас розмови з адміністрацією, йому цілком ясно дали зрозуміти, що трест є існуючим фактом і що російські потребителі стаї й заліза мусять скористись новому преф-кураторів, що значно підвищує ціну. Ця звістка зараз потвердилась. Сортобе залізо, яке продавалось раніше по 90 коп. за пуд, коштує тепер 1 карб.; замість шестимісячного кредиту тепер дається тільки 4-місячний, замість 4 проц. знижки дається тільки 2—2½ проц. і т. д. Співробітник газети, розмовляючи з цього приводу з представником одного з найбільших металургічних заводів, довадався, що незабаром ціна на залізо зростатє ще більше.

— Чи правда цьому?
— Чужоземні покупки коней. По ярмарках в золотовошеюму, переславському і ин. повітах на Полтавщині ізять австрійські та сербські урядові агенти, що скуповають великими гуртами коней для своїх армій.
— Акіонерна справа. Товариство Криворізьких руд купило залізні рудники Олександрівського приватного товариства.

— Кустарня виставна. В февралі місяці нового року київське кустарне т-во виоржає в городському музеї красу кустарню виставку. На виставці, що трп роки тому була в Каїві, переважали все виробы в старовинному стилі, а ця виставка матиме ону виробів місцевих кустарів в сучасному стилі, по нових узорах і нових зразках.

Крім того київське кустарне т-во має ще замір видати який великий альбом українських узорів, вишиванок, орнаментів то шо за дешеву ціну, щоб широко розповсюдити його серед народа.

За рік 1907 оборот т-ва виносил 20000 карб., а цього року сума обороту значно перевищила цю цифру. Т-во має заломую від губ. земства, головного управління хліборобства та г. Києва.

— Кооперативні майстерні. Гурток служачих півд.-захід. заліз. подєл у правління товариства потребителів служачих на півд.-захід. заліз. вишиванок, орнаментів то шо за дешеву ціну, щоб широко розповсюдити його серед народа. Оборочного капіталу підприємства значається на 30000 карб. а має складатись з п'ять т-ва потреби

нок внесків служачих. Цими днями питання це буде розглянуто правлінням потребителівського т-ва.

3 життя „Провіт“.

— Т-во «Провіт» в Каменці-Подільському з різних причин одмовило взяти участь в провітній-економичному конгресі, що влоряжється у Львові (Галичина) львівським т-вом «Провіт».

Серед членів-священників подільської «Провіт» виникла думка організувати при т-ві секцію видання для народа книжково-релігійно-етичного змісту українською мовою.

3 життя вищих шкіл.

В Томську от уже другий рік існує Українська Студентська Громада, легалізовано радою професорів р. 1907. З маленського гуртка студентів-технологів та університетів студентська громада розвинулася й стала жваво працювати на українському ґрунті. Своїми рефератами та усіми читаннями Громада стала ширити національну свідомість поміж томськими українцями. Швидко на ці заходи академічної молоді одгукнулася томська українська інтелгенція; в кого ще жевріло національне почуття, ті пристали до студентської Громади і своєю діяльністю багато допомогли Громаді на перших днях її життя.

З самого початку при Громаді було заведено бібліотеку для студентів та інших громадян; бібліотека мала великий успіх, українські книжки завше були на руках. Окрім того при студентській Громаді існує кінгярня, яка має своїм завданням ширити освіту поміж переселенцями-українцями по Сибіру, розповсюджуючи по номінальній ціні серед них українські белетристичного і хліборобського господарського змісту. Таким чином уже позаволили по де-яким місцевостях, де українців живе більше 70% усіх людоности, окремі невеликі українські бібліотеки.

При громаді існує також каса для допомоги товаришам-студентам. Каса ця поповнюється членськими вкладками та зборями з концертів, яких цього року було два; 28 феврала та 23 ноября. Останній концерт було улаштовано спільно всіма громадянами при допомозі почесних громадян лікаря Балдовського та інженера Сидоренка. Концерт цей удався як найкраще і дав чистого прибутку 349 карб.; гроші ці згідно з статутом Громади було поділено так: 50% на бібліотеку, 30% на заломую товаришам, а 20% в нерухоми фонд.

Взагалі, можна сказати, що за недовгий час свого існування Українська Студентська Громада в Томську не мало зробила для агрупування томських українців і для поширення між ними національної самосвідомости.

За кордоном.

ІТАЛІЯ.

В недобрий час міністерство Джюліті розпочало свій похід проти поштово-телеграфної професійної організації, завадо повадявшись на свою силд. Громадянство в дії боротьбі стало на боці професійної організації і невдоволено виявило це підчас виборів депутатів в палату на вакантне місце од Бландрате, виборчої округи в провінції Новарі. На вадзачивному конгресі в Гриньяско місцевої соціалістичної секції було запропоновано виставити кандидатуру повалеженого посади Кампанюці. Всі професійні організації посилали звати евергачу участь у виборчій боротьбі і прислали місцевому соціалістичному виборчому комітетові кошти та автентичніших своїх представників для виборчої агітації. Як боляло цієї кандидатури міністерство, можна бачити з тих зусиль та заходів, яких ужило міністерство, аби тільки не пустити Кампанюці в палату. Між иншим міністерство рішило виставити проти Кампанюці кандидата помірковано—клерикальної партії графа Кривелі, мідліонера, який згодився потратити на вибори більше 100.000 зір. Щоб Кривелі міг одобрити більше голосів, міністерство валазуло на кандидата конститучівно-демократичної партії Мозаву і він одмовився виставити свою кандидатуру. Про цю одмову префект Новарі зараз же повідомив циркуляром з відовідними коментаріями всіх свідаків виборчої округи, в яку приславо було багато караберів та поліцейських агентів. На допомогу цієї адміністрації з Рама командировано важних чиновників міністерства внутрішніх справ та поштового для відвідюваного на виборів. В результаті усіх цих заходів 14 декабря ніто не вполучив абсолютної шости; за Кампанюці було подано 2.292 лосів; за Кривелі—1.584, за Мозаву, він і одмовився—1.053 та за кандидатом мохристиан—609. Було призначено перебртаровку, і міністерство Джюліті було переможено в Бландрате візьме гору кандидат во-клерикальний депутат, бо префект звелено умяти ще більших заходів і вітє сам особисто усювавш виборів ти голови за Кривелі. Але не зовної заходи, на перебалотированні згодило величезну більшість голое подавали голоси і демо-христианіціоналіста-демократи. Таким літани міністерства вловозали півасті та професійні організації ці політика, а в шпідухачи ччі пори

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ.

Висхідний суд в штаті Колумбія виніс постанову, яка має величезне значення для американських робітничих організацій. Позивали найбагатіших привідців робітничого руху в Сполучених Штатах, а саме: президента америкавської федерації праці Гомпера, президента організації гірних робітників Мітчелла та секретаря федерації праці Моррисона за те, що вони видрукували в органі з'єднанні "Federationist" список промислових фірм, у яких умови праці невідповідні для служачих, і через це вони закликали бойкотувати виробничі фірми. Одна з видрукованих в цьому списку фірм подала позов на видавців цього органу, обвинувачуючи їх за те, що вони зробили їм великі збитки, записавши в "проскрипційний список". Суд скаргу фірми уважав і приговорив Гомпера до тюрми на рік, Мітчелла — на 9 місяців, а Моррисона — на шість місяців. Таким чином суд в Колумбії визнає, що бойкот та "чорні списки" не можна вважати за законні засоби боротьби. Присуджений подає касаційну скаргу і їх випущено на волю під заставу. Однак вже тепер вони заявили, що не зріжуть уживати бойкот, як засіб боротьби з підприємцями, до того б вари суд за це їх не приговорював.

ОСТАННІ ВІСТІ.

(По телеграфу та з газет).

Державна Рада.

ПЕТЕРБУРГ, 23. Голова Акимов читає відповідь президента італійського сенату Манфреді на телеграму, що було заклопопотано італійському сенатові з Державної Ради з приводу великого лиха в Сицилії.

Далі по докладній фінансової комісії Рада прийняла без змін три дрібних ухвалені Думою законопроекти. Потім прийнято законопроект про збільшення жалювання офіцерам в тієї редакції, в якій ця законопроект Дума. Даліше засідання—30 декабря.

Діяльність уряду та адміністрації.

МІНСЬК, 23. Під приводом губернальній відбулися засідання з'їзду предводителів дворянства, обов'язкових членів землевласницької комісії та начальників 9-ти повітів. Розглянуто, головним чином, питання про селянський земельний устрій, про здійснення закону 9 ноября, про перехід до хуторного хазяйства, про підвищення культурного рівня тих, що виселяються на хутори, а також про організацію інститутів дрібного кредиту.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Є чуток, що товариш міністра внутрішніх справ Макаров поїде в відставку. На його місце буде призначено Морозова.

Міністерство внутрішніх справ заборозило поліції давати відомості газетам про звинувачення в яких відбулися справи. Дозволено скликати всеросійський з'їзд керівників городських шкіл по статуту 1872 року. Програма з'їзду—питання матеріального—пообуми та педагогічні.

Судові справи.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Справу братів Коваленських буде розглянуто знову 13 января.

КАМ'ЯНЕЦЬ ПОДІЛЬСЬКИЙ, 22. Лєтницького городського голову позбавлено посади за зловживання в сирітському суді.

Авдієнція М. О. Хомякова.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Як повідомляє "Новий Времія", вчора голова Державної Думи Хомяков мав авдієнцію в Царському Селі Протогом 1 1/2 години Хомяков робив загальний доклад про діяльність Думи, особливо сплившись на працях комісії про державну оборону в зв'язку з промовами Гучкова. Телеграфному агенству з приводу авдієнції Хомяков дозволив повідомити, що прийом йому зроблений, довів, що до Думи ставляться як найкраще. "В докладі, що я подав,—каже Хомяков,—я торкнувся всіх важливих справ, що були в загальних зібраннях і в окремих комісіях". Не було віднесено без уваги й запитання про вчинки московського генерал-губернатора та інших урядовців. Довелось говорити й з приводу усяких інцидентів, що були в Думі за час цієї сесії. Хомяков левен, що мав про розпуск Думи або обмеження законодавчих інститутів не мають ніяких підстав. Так само мифи ні чулки й про те, що він їде до підчас перерви думської праці, повідомити буде видано якийсь закон на підставі ст. 87.

Протести проти смертних кар.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Редакції "Слова" та "Руси" одібрали від видатних громадських діячів листи з подякою членам Думи, що питання про протест проти карі в "Русі" уміщено підписи Боготова, Прокоповича, Португалова та Гаку з подякою постановлено видати членам Думи на обіді письменників юридичному на честь Баранцевича, членів подякою підписались Гр. Графін, Карев, Венгер, Баранцевич та ін.

Арешт.

ОБЛАДОНУ, 23. В Нахичевані вбито відомого розбійника Ступаченка з революційною рушницею, багату силою мідяних грошей. Ступаченко брав участь в багатьох вбивствах, головним пограбував церкву в Нахичевані.

По тюрмах.

ПЕТЕРБУРГ, 23. Головне тюремне управління розяснило, що підчас слідства допитувати підсудних, що сидять по тюрмах, можуть тільки класні чини поліції, але ні в якому разі не околочні надзирателі, при чому поліція повинна брати кожного разу окремий дозвіл від прокурора.

В Фінляндії.

ПЕТЕРБУРГ, 22. Царь дозволив фінляндському сенатові особливий капітал у 5 мільйонів марок прирахувати до ссудного фонду безземельного насеління. З коштів цього фонду дозволено робити видатки встановленим порядком, а також вживати їх на придбання земельних частків та маєтків, які буде поділено на дрібні шматки для безземельних.

ГЕЛЬСІНГФОРС, 23. В четверг припинили роботу всі гельсінгфорські фабрики та металургічні майстерні й почався локаут. Локаут повстав через те, що підприємці бажать викинути з умови мінімум заробітної платні, встановлений попередньою тарифною умовою. Крім того почалися непорозуміння з приводу платні за додаткову працю та за працю учнів.

Різні звістки.

ПЕТЕРБУРГ, 23. З приводу смерті о. Івана Кронштадського до Кронштадту суне велика лава прочан. Балтійська залізниця змушена збільшити число поїздів. У ранішніх поїздах було багато непорозуміння через брак місця для пасажирів.

ПЕТЕРБУРГ, 23. В столиці за добу застало на холеру 12, померло 5.

КРОНШТАДТ, 22. Похорон над прототерем Іваном Сергєєвичем було урочисто одіправлено в Андрєєвському соборі єпископом Кирилом, архимандритом Мефодієм, прототерем Дерновим, 32 священниками та 12 дяками. Співало три хори. На похороні були: генерал-лейтенант Іванов, командуючий військом київської округи, головний начальник Кронштадта, окружний командир фортеці і комендант. По вулицях, де несли труну, стояло скрізь військо. До Оранієнбаума процесія прибула в 3 години.

Повідомляють, що з столу Івана Кронштадського вкрадено 50,000 карбованців, а з хати—багато всяких річей.

НОВОЧЕРКАСЬК, 23. В донській політехнічній викрито у одного студента підроблений атестат нібито від ериванської гімназії. Слухач, що подав цей атестат, втік не знає куди.

За кордоном.

ТЕГЕРАН, 23. Тепер остаточно доведено, що замах на шаха було зроблено двома приятелями Магомед-Алі, які перельотилися в студентську одіж. Їх було зарештовано в ту хвилину, коли вони нашіли революцери на шаха, який саме сидів за столом.

ВІДЕНЬ, 23. "Correspondenz" повідомляють з Константинополя: До цього часу тільки германський посланник від імені свого уряду приєднався до австро-угорської пропозиції і заявив Порті, що Германія не буде протестувати проти збільшення мита на 15%, а також проти монополізації деяких річей. Германія згодується розпочати з цього приводу переговори.

ТЕГЕРАН, 22. Вахтєри захопили Іспанган, Губернатора позбавлено посади. З російських підданців ніхто не потерпів.

КАТАНІЯ, 22. Хатина землі в Месині не припиняється. Людність зтурбована.

Нові книжки, надіслані до редакції.

Редакція прохає ш.п. авторів і видавців засылати свої видання на рецензію. Останні містяться в газеті незабаром після одержання книжки. Реєстри нових книжок містяться в газеті щотижня.

- Андрєєв Л. Любов до ближнього, жарт в 1 картині. Пер. О. Коваленко. Вид. "Ради". Київ, 1909, ст. 32, ціна 10 коп.
— Гехтер М. Сільська кооперація, варси. Київ, 1909, стор. 144, ціна 20 коп.
— Єрінг Р. Боротьба за право. Перекл. з німецьк. М. Павла. Вид. Української Видавничої Спільн. Київ, 1909, стор. 95, ц. 35 коп.
— Ісен Г. Росмерсгелль, драма на 4 дії. Перекл. Н. Грінченко та М. Загір'я. Київ, 1908, ст. 95, ціна 30 коп.
— Коваленко Гр. Щасливий Край, жарт в 1 дії. Видання "Рідна Хата". Полтава, 1908, стор. 19, ціна 10 коп.
— К. Г. Куця і колядки.—Пріду мову. Вид. "Рідна Хата" Полтава, 1908, стор. 16, ціна 3 коп.
— Когут Л. Др. Хліборобські спіди на Буковині, реферат, читаний на економічному виставці, укладених господарським товариством "Сільський Господар" у Львові. Львів, 1908, накладом К. Паньківського, ст. 14, ц. 10 сотників.
— Критическое обозрѣніе. 1908, вип. VIII (XIII). Москва, ст. 92. Ц. 50 коп.
— Левинський К. Др. Русські кредитові і господарські спілки в Галичині, реферат Львів, 1908, накладом К. Паньківського, стор. 10, ціна 10 сотників.
— Літературно-Науковий Вістник. 1908, вип. XII. Київ, 1908.
— Лозинський М. Др. 12 днів в 1908. З портретом М. Стороженка. Львів, 1908, ст. 133, ціна 1 коронка.

— Пархомович-Вікторов В. М. Хлопчик з Мизинчик і Людоїд, казка-опера на 5 діях. Полтава, 1908 ст. 35, ц. 20 коп.

— Сарду В Рідний Край, драма на 5 дії. Перекл. з француз. В. Грінченко. Київ, 1908, стор. 128, ц. 35 коп.

— Українська Муза, поетична антологія, вип. 12. Київ, 1908.

Театр і музика.

— У Казані грає зараз українська група Н. М. Скороного.

— У Кривому Розі недавно скінчила вистави українська трупа д-ки Маньковецької.

— У групі О. Суслова. В "Т. и Иск." уміщено листа до редакції від 8 артистів, що служили в О. З. Суслова, а тепер сидять голодні, не діставши грошей за 1 1/2—2 місяці своєї колишньої служби. Це—Алексєєв, Вуга, Леусенко, Зайцев, Гречанин, Сагайдачний, Сагайдачна та Коженикова. "Ми голодуємо!—пишуть вони. Одного з нас—Сагайдачного рохитано за те тільки, що, дождаючи д. Суслова, він сидів у коридорі і тихенько розмовляв".

— 17 января в театрі Крайського гурток українських артистів під режисурю д. Матковського виставлять драму, Лєсі Українки "Блакитна Троянда". Головну роль гратиме д-ка Н. Дорошенко. Весь чистий прибуток з цього спектаклю піде по половині на користь товариства "Просвіта" у Київі на збудування пам'ятника Т. Шевченкові.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

М. ЧЕРНОБИЛЬ, радомисського повіту (на Київщині). Недавно писалося в "Раді" (ч. 266), що чернобильська і чернобильсько-юридичанська сільські громади завинувалися місцевій низькій ремісничій школі силу грошей, які вони постановили з власних коштів виплачувати на держання школи щорічно. А саме, громади запустили недоїмки за 1904—1907 роки —3,905 карб. 8 к. і не виплатили оклада бичужого року—976 карб. 27 коп. Це сумне з'являє, понається тим, що діти цих громад де далі все більше зостаються по за стінами школи, про що свідчить така статистика. В р. 1904 всіх учнів в школі було 43 душі, з них селянських дітей лічилося 25; в р. 1905—усих учнів 54, з них селянських дітей—48; в р. 1906—усих учнів 48, між якими була лише 1 селянська дитина. Решта школярів приїздили на домі дворян, чиновників, горожан, купців, убоженств, міщан і старовирів. При таких умовах гратиться на школі немає ніякої рації,—про це саме в газеті "Слово" від 7 ноября 1904 року №№ 7, 8, 9, 10, 23, а також 3 декабря 1906 р. за № 18. Однак ніби казано, навіть не зважає на ці приговори і вимаги, місє селяне гроші заплатають.

БОЯРКА, київського повіту. Вночі проти 23 декабря вийшов з м. Білгородського місцевий єврей, що поспішав на ст. Боярку до поїзда, який приходить сюди о 6 ранку. Єврей мав з собою чимало грошей; про це, видимо, провадило дєльїка лиходії, які напали на нього вже недалеко од вакзалу—на перехресті доріг. Нещасного єврея так тяжко побили, що він став непритомним, тоді забрали всі гроші і зникли. Вранці побитого знайшли на дорозі прожати люди і привезли в Боярку до пристова 5-го стану, де було складено протоколю до протокола, а потім одіправлено було його в боярську земську лікарню.

Од редакції.

Нас просять надрукувати, що через х-я П. Пожарського прислано в київську "Просвіту" на патіятник Шевченкові у Київі п'ятнадцять рублів, зібраних серед служачих в київській губ. земській управі: Проф. І. Свєрцов—1 руб., д-р М. Славинський—1 руб., д-р І. Бик—1 руб., Ф. Зайчик—1 руб., А. Титов—1 руб., М. Мороз—1 руб., Г. Кіриченко—1 руб., д-й Жітінський—1 руб., д-й Каложний—75 коп., Н. Сарчинський—50 коп., М. Дяченко—50 коп., П. Пожарський—50 к., д-й Береза—50 коп., П. Чеплюков—50 к., Ф-р. Миклушка—50 коп., д-ка Северина—50 к., А. Лавина—40 коп., К. Домченко—30 коп., М. Гаврилюк-Вдовиченко—30 коп., Д. Р.—30 коп., Н. Злоров-Ведоров—30 коп., Б. Л.—15 коп., разом—15 рублів.

Календарні відомості.

Середа, 24 декабря. Багата куця. (Піст). Свч. свєтлїї і Кавалїї. пр. Миколай. Повний місяць настає в 4 г. 15 хв. д. Сх. сон. 8 год., зах. сон. 4 год. 12 хв.

Редактор М. Павловський.

Видавець С. Чиналенко.

Оповідка.

Торговля готовим одіжним. Олександрівська площа, № 11. В. М. Любушин. 100-368-47.

Перед святнами дешевий ПРОДАЖ ПОДАРУНКІВ

Платки, ковдри од 2 р. 25 к. Сукно, Шерст мат. од 24 к.

У Жако,

Хрещ. 42, у дворі. 00-562-7

Українська Книгарня "Літературно-Наукового Вістника". В. Володимирська, 28, має великий вибір

ДИТЯЧИХ КНИГ,

Галицьких видаць з колірованими образами та віршами для подарунків на Різдвяні свята. 5-584-4

Цими днями вийшли з друку і продаються нові книжки:

1) Зудерман Г.

Огні Іванової ночі.

Драма на 4 дії. Переклад Н. Грінченко.

ЦІНА 30 КОП.

2) Брандес Г.

Анатоль Франс.

Критичний нарис. Переклад Н. Грінченко.

ЦІНА 20 КОП.

Склад видання в Українській Книгарні, Київ, Безаківська 8. 10-555-4

Приймається підписка на 1909 рік на щотижневу газету

"СЛОВО"

РІК ВИДАННЯ ТРЕТІЙ.

Газета "СЛОВО" обстоє інтереси і потреби робочого люду. Через не "СЛОВО" особливу увагу звертає на всякі прояви робітничого руху на всім світі і особливо на Україні.

Обстоючи справедливі національні домагання українського народу, "СЛОВО" освітять ватиме прояви і потреби національного життя українського люду з погляду інтересів робочого мас України.

Велику увагу в 1909 році має "СЛОВО" присвятити українській пресі і рідним течіям і напрямкам в українському громадянстві.

Окрім того все більш менш видатє з політичного, соціально-економічного життя України, Росії і західної Європи знайде собі місце на сторінках "СЛОВА".

"Слово" матиме в 1909 році постійні видки "В Думі", "З Українського життя", "З робітничого життя", "Гуртом" (про кооперативну справу), "За кордоном", "Української преси".

В 1909 році "Слово" має намір вийти в новій, збільшеній формі.

Підписка приймається в київській Книгарні "Українськ". Безаківська, 8. Редакція і співробітники зостаються в Київі. Ціна підписки в рік з доставкою і доставкою в Росії на 1 рік—3 рублі, на 6 місяців—2 рублі, на 3 місяці—1 рубль, за границю на 1 рік—4 рублі, на 6 місяців—3 рублі, на 3 місяці—2 рублі. Більше в Володимирській № 78. Редактор С. Петлюра.

15-го ноября вышло в свет и разошлось подписчикам № 3 Нового дворянского вестника "Миръ"

новостная, научно-политическая, литературно-экономическая, общественная газета. Издаётся еженедельно.

ТРЕТЬЕ ИЗДАНИЕ № 3. Из рубрик: Отчеты, П. Бичков.—За пределами окрестн. М. Новороско-вская.—Золотая дорога. Спич. В Газето.—В город, рассказы А. Бучачев.—Спич. Людв. Дел-ковская.—В огні зацїти, очерки Влад. Беренштам.—Сказанье, Спич. Л. Вольский.—Зитра, этюд Р. Минцлов.—Апокалипсис съ астрономической точки зрѣнія Н. М. Розов.—Новая теория в зоологии. Проф. ... Зограф.—Из области науки, техники и промышленности. Напе-ченіе финансовое хозяйство. Сп-ха.—Выборъ въ демократической республике.—Задача М. Дав-ва.—Ваданская дѣла Д. Л.—Теоретическая воззрѣнія и нравственность. Писаніе С. Дав-ва.—Литературный обзор. ... Москва.—Вологодская.—Литературная хроника.—Музыкальная хроника. Н. Бернштейн.—За дѣйствіями.—Варка.—Цини. Дворянские свѣдѣнія.

Подписная цѣна 4 р. въ годъ, 2 р. за полгода и 1 р. за 3 мѣс.

Цѣна отдѣльнаго № 20 коп.

Пробный номеръ высылается по почтѣмъ 3-хъ семикоп. марокъ. Приемъ подпски и продажа отдѣльн. номеровъ во всякъ книжный магазинъ, газетный пунктъ.

Редакторъ Л. Л. Богусевскій. 3-54-3. Издаватель В. Главная Конг. журналовъ С.-Петербургъ, Яковлевая, 17. Телеф.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА ЖУРНАЛ

"ВѢСТНИКЪ ВОСН."

Журналъ ставитъ своєю задачею выработать программу образованія и на основаніи научной педагогикіи, въ духѣ обществѣности, демократизма и свободной личности. Съ этою цѣлю журналъ слѣдуетъ за развитіемъ педагогическаго дѣла, временными состояніемъ образованія и воспитанія въ Россіи и за границей и ко-матическіе отзывы о вновь выходящихъ книгахъ по педагогикѣ, естественнымъ наукамъ и другимъ, о дѣтскихъ журналахъ, обществѣнныхъ и дѣтскихъ изданіяхъ; того, въ журналѣ помѣщаются научно-популярныя статьи по различнымъ отраслямъ науки и искусства, литературно-педагогическіе очерки, рассказы, собоинання и проч.

При настоящей редакціи въ журналѣ принимали участіе: д-ръ фил. В. Аран (V. Henri), Ю. И. Айхенвальдъ, А. Д. Азбѣровъ, проф. В. М. Ариольди, д-ръ Д. Д. Бекетовъ, Ю. А. Буяновъ, И. А. Буяновъ, проф. В. М. Васильевъ, В. П. Вахтеровъ, К. П. Вельцель, Ю. А. Веселовскій, проф. Р. Ю. Виллеръ, А. Ф. Гартингъ, прив.-доц. А. В. Голубовъ, С. Г. Григорьевъ, А. Е. Грузинскій, А. Г. Дауге, Е. А. Звягинцевъ, Н. Н. Златовратскій, прив.-доц. В. Н. Ивановскій, прив.-доц. Иванова, д-ръ В. Е. Игальевъ, прив.-доц. Н. А. Кабуловъ, проф. И. А. Кабуловъ, проф. М. М. Ковалевскій, проф. Н. М. Кулагинъ, Е. І. Лозинскій, проф. Т. В. Локотъ, А. И. Лотоцкій, С. П. Мельгуновъ, проф. И. И. Мещеряковъ, Н. Миронъ, И. Ф. Митяловъ, С. П. Меранскій, П. М. Никольскій, проф. Д. Овсянко-Куликовскій, проф. И. Р. Оршаевскій, проф. А. П. Павловъ, проф. А. А. Радцигъ, Г. Рокотъ, прив.-доц. П. Н. Сакулинъ, прив.-доц. Е. Д. Синицкій, Л. Д. Синицкій, С. Д. Фортунатовъ, Л. Б. Хаванъ, Гамбургеръ, В. П. Хорьковъ, В. И. Чорнолуцкій, Н. В. Чеховъ, кн. Д. Н. Шаховскій, проф. Ф. Ф. Эрнманъ, д-ръ Ва. И. Яковенко, В. Е. Якушкинъ, Е. Я. Якушъ, зван. И. И. Якушъ и многіе другіе.

Журналъ выходитъ 9 разъ въ годъ (въ теченіи лѣтнихъ мѣсяцевъ журналъ не вых-одитъ); въ каждый выхѣтъ журнала болѣе 20 печатныхъ листовъ.

Подписная цѣна: въ годъ безъ доставки 5 руб., съ доставкой и пересылкою 6 р.; въ полгода 3 р.; съ пересылкою за границу 7 р. 50 к.; для студентовъ и недостаточныхъ людей подписная цѣна въ годъ съ доставкой и пересылкою—3 р.

Полное приманіе въ конторѣ редакціи (Москва, Арбата, Осто-женскій пер., д. Михайлова).

3-556-43. Редакторъ редакціи С. Ф. Якушевъ.